

DR. FICSÓR JÓZSEFNÉ

6.
SZÖVEGÉRTÉSI FELADATOK

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Feladatok	6
1. A kerékpár fejlődése	6
2. Miért házasítottuk a csirkét?	9
3. Tegye zsebre – a fürdőik városát!	11
4. Űrvarrónők	13
5. A görög ábécé születése	15
6. A Lánchíd építése	17
7. Kisugárzás	19
8. Keszthelyi Tibor: A detektívtörténet anatómiája (részlet)	20
9. Miért nem tud az ember önerőből repülni?	22
10. Simon Flóra: A karácsonyfa Magyarországon	24
11. A mosásról	26
12. A molnár, a fia meg a számár	27
13. A kódok története	29
A feladatok megoldása	32
Források	38

Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

KESZTHELYI TIBOR: A DETEKTÍVTÖRTÉNET ANATÓMIÁJA (RÉSZLET)

(1) Amikor a lobogó fantáziájú amerikai költő és mesemondó, Edgar Allan Poe 1841-ben megírta *A Morgue utcai kettős gyilkosságot*, aligha sejtette, hogy új műfaj megalapítójaként vonul be az irodalomtörténetbe. Ebben, és néhány más, játékos logikát izgalommal vegyítő short storyjában a detektívtörténet minden lényeges jegye megtalálható, virágjában vagy magjában. Érdekes követője azonban hosszú ideig nem akadt, a *Blackwood Edinburgh Magazine* 1890. decemberi számának szemleírója sietett is az ítélettel: „Tekintettel, hogy ténylegesen milyen nehéz friss ötleteket kiagyalni, [...] bizonyosra vehető, hogy ennek az egész szenzációs dolognak hamarosan vége szakad.” Néhány évre rá Sir Arthur Conan Doyle mesterdetektívjének, Sherlock Holmesnak a neve és tetteinek híre bejárta a világot. A századfordulón divatját éli a detektívtörténet, s a harmincas években megéri aranykorát. Költők, papok, tudósok, újságírók, államférfiak éppúgy falják és írják, mint a nyomtatott betű által terjesztett ismeretekkel tömegmérétekben kapcsolatba kerülő, sebesen gyarapodó, társadalmilag új összetételű XX. századi olvasótábor kevésbé iskolázott rétegei.

(2) A mese iránti igény valahol az emberi lélek legmélyén gyökerezik, kiolthatatlan vágy. A népmese tehát a gyermekkorban és a népek gyermekkorában, az irodalmi kibontakozás hajnalán, sőt, később is nélkülözhetetlen szerepet játszik. Lehet-e csodálni, ha átszüremlett különféle írott műformákba, felolvadt a regényben, a novellában s más epikában, meg-megcsapolható tartaléka lett az íróknak minden időkben? A könyvnyomtatás elterjedése, majd az ipari fejlődés és az ezzel járó városiasodás kiszorítja, illetve mutációra kényszeríti a korábban a szóbeliség közegében viruló folklórt. Ez történik a népmesében is, például amikor testet ölt a detektívtörténetben.

(3) Angliában, a műfaj talán legfontosabb formáló műhelyében sokat köszönhet a detektívtörténet egy olyan új olvasóréteg kialakulásának, amely ténylegesen a népmese, a szóbeli irodalom világából lépett át a nyomtatott szó bűvkörébe. Európában itt hoztak elsőnek oktatási törvényt 1870-ben, amely iskolakötelezettséget írt elő minden angol alattvaló számára. Ugrásszerűen megnőtt az újság- és folyóiratolvasók, no meg a gomba módra terjedő és elsősorban szórakoztató prózát kínáló kölcsönkönyvtárak látogatóinak a száma. E könyvtárak a könyvkiadást is befolyásolták. Angliában ezen felül a hirtelen meggyarapodott olvasótábor ízlését az ideálok sajátos alakulása szintén befolyásolta. A szigetország nemzeti hősei között alig akad szent, viszont tucatnyi kalóz és útonálló legendás becsben állt mindig: Robin Hood emlékét nem ápolhatták volna jobban, sem pedig Sir Francis Drake kapitányét. A detektívtörténet Amerikából áthozott magja termékeny talajra hullt.

1 Melyik országban született meg a detektívtörténet műfaja?

.....

2 A szöveg melyik bekezdésének illusztrációja lehetne a kép? Indokold a válaszodat egy mondatban!

.....

.....

.....

.....

4 KARTHAGÓIAK

- 5 a) 7.
b) 1.
c) 4.

3

TEGYE ZSEBRE – A FÜRDŐK VÁROSÁT!

- 1 a) A Római Birodalom egyik provinciája volt.
b) Római település a mai Budapest területén.
c) A római hadsereg nagyobb katonai egysége.
d) A kórház régies elnevezése.
e) Helymeghatározás, tájékozódási módszer.
f) Tájékoztatás, értesítés, hír.
Más, értelmileg megfelelő megfogalmazás is elfogadható.

- 2 Ókor (római kor), honfoglalás kora, középkor, Mátyás kora (reneszánsz), török hódoltság

- 3 Szent János – betegápolás
Szent Erzsébet – szegények segítője, ispotály létesítője
Mátyás király – fürdő alapítása és hivatalos személyek meghívása a fürdőbe
Gül Baba – fürdők létrehozása és működtetése
A tevékenység más, értelmileg megfelelő megfogalmazásban is elfogadható.

4

Úrvarrónők

- 1 A testvérének
- 2 Pici korától fogva tehetségesnek bizonyult a varrásban.
- 3 Rendkívül lassan és körültekintően kell dolgoznom. / Minden lépés után ellenőriznem kell a varrást. / Meg kellett ismernem a speciális cérnát és anyagot. / Kiemelkedően drága anyaggal dolgozom. / Munkám eredményét röntgennel ellenőrzik a kórházban.
Más megfogalmazású, ám hasonló tartalmú válaszok is elfogadhatók.
- 4 a) HAMIS
b) HAMIS
c) HAMIS
- 5 Bekezdés száma: **6.**
A kép azért kapcsolható a leginkább ehhez a bekezdéshez, mert kinyitott állapotban, az úrrállomásra szerelve látható rajta a „napernyő” / napvédő fólia.
Más megfogalmazású, ám hasonló tartalmú válaszok is elfogadhatók.